

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:2264

av Birgitta Ohlsson m.fl. (FP)

En svensk politik för demokrati och demokratiaktivister

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det är centralt att Sverige genom sin utrikes- och biståndspolitik i än högre grad än i dag stöttar demokratiseringsprocesser och enskilda demokratiaktivister och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör göra större ansträngningar för att påverka EU:s biståndsstrategier för ett ökat fokus på demokratiinsatser och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU:s strategi för demokratiaktivister bör förnyas och utvecklas och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett demokratilyft inom svenskt bistånd och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom vad som anförs i motionen om att svenska ambassader tydligare bör prioritera arbetet för att främja demokrati och mänskliga rättigheter och att Sverige bör påverka EU-delegationer världen över att göra detsamma och tillkännager det för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom vad som anförs i motionen om att en utredning bör tillsättas för att ta fram en agenda för ett ökat svenskt stöd till demokratiaktivister och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom vad som anförs i motionen om att Sverige inom de multilaterala samarbetena ännu tydligare än i dag måste driva en agenda för ökad demokratisering och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Året 1950 bodde 31 procent av världens befolkning i demokratiska länder. Åren därefter såg vi en demokratisk framgångssaga världen över när kolonier rämnade, militärdiktaturer försvann och sedermera även kommunistiska diktaturer föll samman. Demokratin har haft en mycket positiv utveckling efter 2:a världskrigets slut. År 2000 hade andelen som bodde i demokratier passerat 50 procent. Men kampen för att sprida demokrati måste fortgå. Idag lever över 2,5 miljarder människor på jorden i länder som inte respekterar grundläggande fri- och rättigheter. Det är nästan 90 länder som 2014 klassades som ofria. Ytterligare 60-talet länder och 1,8 miljarder människor lever i delvis ofria stater. I demokratiarbetet måste jämställdhet vara centralt. Kampen för demokrati är också en kamp för kvinnors rättigheter.

Demokrati kan inte byggas utan demokrater och demokrati kan inte byggas utan ett engagemang underifrån. Lika sant är att demokrati aldrig uppstår i vakuum. Därför är det centralt att Sverige genom sin utrikes- och biståndspolitik i än högre grad än idag stöttar demokratiseringsprocesser och enskilda demokratiaktivister. I det arbetet bör vi särskilt uppmärksamma de kvinnor som kämpar för att försvara de mänskliga rättigheterna, då de ofta är mer utsatta.

Vi vet sedan tidigare att svenskt bistånd och utrikespolitik här har gjort skillnad. Det svenska solida stödet till Nelson Mandela och ANC under det vidriga apartheidssystemet hjälpte till att snabbare avsluta förtryckarregimen. Oppositionen på Kuba, i Vitryssland eller Burma skulle inte kunna arbeta politiskt om omvärlden ignorerade dem.

Vi ser i omvärlden att behoven av dessa insatser kvarstår. Amerikanska Freedom house konstaterar att friheten världen över går bakåt för nionde året i rad. Nästan dubbelt så många länder upplevde bakslag, jämfört med de länder där den demokratiska utvecklingen gick framåt. Det är därför angeläget att Sverige utvecklar arbetet och anslår mer resurser till främjandet av demokrati. Arbetet bör bedrivas långsiktigt. För även om vi inte kan se något slut på konflikter som de i Syrien och norra Irak idag, måste omvärlden våga tro på en region utan Assad och IS. Då krävs att vi stöttar de demokratiska krafter som verkar i området.

Stöd till demokratiutveckling kan och bör ges på flera parallella sätt. En större del av biståndet bör riktas till att främja yttrandefrihet, pressfrihet och oberoende medier. Riktat bistånd bör i högre grad än idag ges till fria journalisters utbildning och kontakter

i Sverige. Goda exempel är Radio Free Europe och Radio Marti. Detta är relevant exempelvis på Kuba där många demokratiaktivister har sin bas i nättidningar eller radiokanaler som sänder från Miami. Sverige bör dessutom göra större ansträngningar för att påverka EU:s biståndsstrategier för ett ökat fokus på demokratiinsatser. Folkpartiet Liberalerna menar att EU:s strategi för stöd till demokratiaktivister bör utvecklas och förnyas.

Folkpartiet Liberalerna föreslår ett demokratilyft i svenskt bistånd. Inom ramen för demokratilyftet ska Sverige stödja enskilda demokratiaktivister genom att öronmärka biståndspengar till ”demokratistipendier” för aktivister som vill studera i Sverige. Det ska också inrättas ett program för privatpersoner i mottagarländer inom ramen för biståndsverksamheten. Detta för att stödja individer som är centrala för övergången till demokrati. För finansiering hänvisar vi till Folkpartiet Liberalernas budgetmotion med anledning av budgetpropositionen 2016.

Vidare bör svenska ambassader tydligare prioritera arbetet för att främja demokrati och mänskliga rättigheter. Den svenska rösten utomlands måste också prioritera värderingar, inte bara nationella intressen. Våra ambassader i icke-demokratiska länder ska ha en särskild uppgift att stötta den demokratiska oppositionen på plats och vi bör även sätta tryck på de olika EU-delegationerna världen över att agera på samma sätt. Folkpartiet Liberalerna föreslår att svenska ambassader i diktaturer bör bli frizoner där demokratiaktivister kan kommunicera genom att låna datorer och få tillgång till censurerade dagstidningar och böcker.

Med utgångspunkt i det vi föreslagit om främjandet av demokrati bör en utredning snarast tillsättas för att lägga fram en samlad agenda för ökat svenskt stöd till demokratiaktivister.

Året 2000 sjösattes FN:s millenniemål som syftar till att förbättra livet för fattiga människor och att skapa förutsättningar för en hållbar global utveckling i världen. Målsättningarna handlade om alltifrån en halvering av världsfattigdomen till att minska barnadödligheten och se till att fler barn får gå i skolan. Glädjande är dessutom att många av dessa mål faktiskt lyckats uppfyllas. Men ett mål om demokrati saknades redan för 15 år sedan. Liberaler och enskilda människorättsgrupper protesterade. Nu har FN och världens regeringar tagit fram 17 nya mål som antogs på ett toppmöte i New York, i slutet av september 2015.

Folkpartiet Liberalerna beklagar att det viktigaste målet av alla saknas även denna gång: att varje medborgare i fria, öppna och demokratiska val ska få välja vem som styr ett land. Hur ska en mamma kunna påverka mödravården om hon aldrig får rösta? Hur ska en pappa kunna påverka sina barns skolgång om han inte kan påverka skolans makthavare? Hur ska miljön kunna bli bättre om inte medborgare kan rösta bort politiker som struntar i utsläpp? Om kvinnor i u-länder inte kan välja sina lagstiftare blir det inga satsningar på mödravård. Och om flickor förvägras tillgång till utbildning är möjligheten liten att kräva samma rättigheter som män. Det är därtill en empiriskt belagd erfarenhet att i demokratier uppstår ingen akut hungersnöd. Mot bakgrund av detta måste Sverige inom de multilaterala samarbetena ännu tydligare än idag driva en agenda för ökad demokratisering.

Birgitta Ohlsson (FP)

Tina Acketoft (FP)

Emma Carlsson Löfdahl (FP)

Erik Ullenhag (FP)

Christer Nylander (FP)